

2018

Jaarverslag van de Zoogdiervereniging

De Zoogdiervereniging brengt mensen bijeen die kennis verzamelen, ontwikkelen en uitdragen met als doel de bescherming van zoogdieren en hun leefgebieden. De Zoogdiervereniging voert in opdracht diverse onderzoeken en advieswerkzaamheden uit met betrekking tot wilde zoogdieren in Nederland. Dit is het jaarverslag over 2018 van de Zoogdiervereniging.

Jaaroverzicht 2018

onze activiteiten

voorbeelden:

Zeezoogdierdagen, 10-11/2

Zoogdierdag, 17/3

Symposium 'Biodiversiteit en Leefgebieden Noord-Brabant, 16/11

Nacht van de Vleermuis, 24-25-26/8

Symposium Vleermuizen in de stad, 22/3

Egeltelling, 15-16/9

Meer dan 100 projecten

voorbeelden:

Onderzoek naar de invloed van het gebruik van in verschillende perioden rijpende maïsrassen op schade door dassen.
> zie ook p.8

Uitvoering van het landelijke Wolvenmeldpunt met als toppunt het volgen van de eerste wolven op de Veluwe.
> zie ook p.7

Adviseren over aanpassingen aan het lichtregime bij de A73 ten behoeve van vleermuizen en dassen.

Wekelijks nieuws op www.naturetoday.com

> zie voorbeelden op p.3

NATURE TODAY

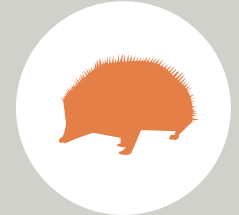
Onze 6.336 waarnemers hebben veel bereikt:

5.129
routes/
objecten/
locaties/
onderzocht

22.856
kilometerhokken
met zoogdier-
waarnemingen*

85
verschillende
zoogdiersoorten
doorgegeven

*losse waarnemingen en Netwerk Ecologische Monitoring

Onze vereniging, een dynamische gemeenschap met 1525 leden en 13 werkgroepen

werkgroepen:
> zie ook p.9 & 10

Calutra

KNNV Delfland

Noord-Hollandse Zoogdier Studiegroep (NOZOS)

Werkgroep Boomarter Nederland

Veldwerkgroep

Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN)

Vleermuiswerkgroep Noord-Holland

Werkgroep Kleine Marterachtigen

Vleermuiswerkgroep Groningen

Werkgroep Zeezoogdieren

Zoogdierwerkgroep Zeeland

ZOUT

Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland

Wekelijks nieuws op
www.naturetoday.com

Wintertijd verstoort nachtdieren in de zomer

Zoogdiervereniging

8 november 2018 - In het recente debat over de keuze voor het afschaffen of behouden van de zomertijd is vooral aandacht besteed aan maatschappelijke en economische gevolgen. Over de gevolgen voor de natuur werd echter gezweven. Onterecht, volgens vleermuisdeskundigen Herman Limpens en Kamiel Spoelstra. Door een keuze voor wintertijd zullen nachtdieren in de zomer vaker en langer verstoord worden door kunstlicht. [> ga naar het verhaal op naturetoday](#)

Bosrandbeheer voor de hazelmuis is puzzelen

Zoogdiervereniging

2 november 2018 - In Zuid-Limburg vind je prachtige bosranden met bramen, struiken en bes- en vruchtdragende bomen. Ideaal leefgebied voor de hazelmuis, maar om deze bosranden in stand te houden is beheer op maat nodig in ruimte en tijd, waarbij het belangrijk is dat de hazelmuizen niet in het gedrang komen. Komende winterseizoenen wordt daarom onderzoek gedaan naar de winterslaapnesten van de hazelmuis. [> ga naar het verhaal op naturetoday](#)

Op zee gestrande vleermuis mag nog een keer de sprong wagen

Zoogdiervereniging

6 december 2018 - Door terugmeldingen van geringde vleermuizen is bekend dat sommige Europese vleermuissoorten over grote afstanden migreren en dat dieren daarbij ook de Oostzee en de Noordzee kunnen oversteken. Geen geringe prestatie voor een dier met een gewicht van hooguit 1 à 2 velletjes A4-papier. Toch halen niet alle dieren zo makkelijk de andere kust... [> ga naar het verhaal op naturetoday](#)

Vrijwilligersnetwerk legt wolf vast op cameraval Veluwe

Wolven in Nederland, Zoogdiervereniging

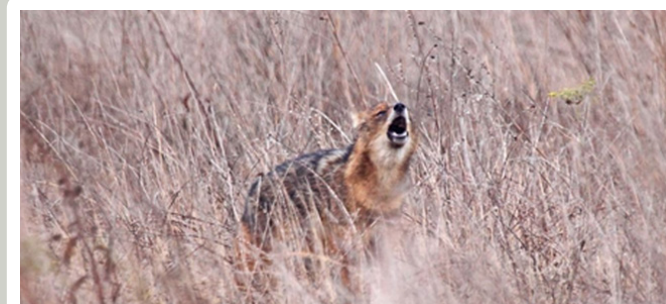
8 oktober 2018 - Nadat deze zomer wolvenkeutels op de Veluwe werden gevonden, hebben vrijwilligers van het Wolvenmeldpunt van Wolven in Nederland in samenwerking met Staatsbosbeheer camera's op de Veluwe geplaatst. Al snel was het raak en werd op 15 september een video gemaakt van een wolf. [> lees meer op naturetoday](#)

Steenmarter kan de boom in; boommarter het dak op

Zoogdiervereniging

8 maart 2018 - In Nederland leven twee sterk op elkaar lijkende marters: de steenmarter en de boommarter. Aan de hand van hun naam kan je het voorkeursleefgebied van beide soorten bedenken. Steenmarter leeft meer in een stedelijke omgeving; boommarter vooral in bos- en natuurgebieden. [> ga naar het verhaal op naturetoday](#)

Goudjakhals op weg naar Nederland

Zoogdiervereniging

4 april 2018 - Naast de wolf, komt nu ook de goudjakhals richting Nederland in zijn zoektocht naar nieuwe territoria. De Nederlandse natuur heeft genoeg potentie voor roofdieren, en is daarmee geschikt voor de vestiging van beide soorten. De Zoogdiervereniging zoekt nu uit waar goudjakhalsen zich precies kunnen vestigen. Anders dan voor de wolf, is Nederland voor de goudjakhals een compleet nieuw gebied. [> ga naar het verhaal op naturetoday](#)

Voorwoord

Met genoegen presenteren wij u het jaarverslag van 2018. Een jaar om met tevredenheid op terug te kijken. U kunt verderop in het verslag lezen hoe onze vrijwilligers en professionals weer veel tijd en energie hebben gestoken in het bestuderen en beschermen van wilde zoogdieren. Mooi dat we als vereniging daar een centrale rol in kunnen en mogen spelen. In mooie projecten, in lang lopende programma's en in soms heftige beleidsdiscussies over onze wilde zoogdieren.

Dat alles heeft ook geleid tot een erg mooi financieel resultaat, waardoor onze organisatie steeds robuuster wordt en we kunnen denken aan stappen in de verdere ontwikkeling ervan.

*Jan Buys, voorzitter Zoogdiervereniging
Piet Bergers, directeur Zoogdiervereniging*

Kennisverwerving en kennisverspreiding

De waarnemingen die onze vrijwilligers verzamelen in het veld dragen direct bij aan de bescherming van inheemse zoogdieren. Dankzij deze data is het mogelijk om gericht onderzoek te doen naar voorkomen, leefwijze en eventuele bedreigingen. De expertise die zo

wordt opgebouwd, deelt de Zoogdierverseniging graag met andere belanghebbenden, zoals overheden, adviesbureaus en terreinbeheerders. Bijvoorbeeld door cursussen en lezingen te geven, en natuurlijk door publicaties uit te brengen.

Drie voorbeelden:

Landelijke dagen

Veel werkgroepen van de Zoogdierverseniging hebben in 2018 een themadag georganiseerd, waarop leden (en professionals) inzichten en kennis konden uitwisselen. Alle dagen waren een succes: men kon genieten van afwisselende programma's en elkaars gezelschap. Zo organiseerde CaLutra een mini-symposium over otters en bevers, inclusief een excursie met boottocht. Onder leiding van de WZZ werd Haren 'overspoeld' door enthousiaste studenten en andere geïnteresseerden die meer wilden weten over zeezoogdieren. In Utrecht konden vleermuiswerkers bloed afstaan ten behoeve van onderzoek naar zoönosen, wat ook het thema van de VLEN-dag was. Ook de Zoogdierverseniging zelf organiseerde een boeiende en drukbezochte Zoogdierversenigingdag, waarop zoogdierbescherming centraal stond.

Eerste landelijke vleermuis-opvangdag

Op vrijdag 28 december 2018 had de Zoogdierverseniging een primeur: de allereerste Landelijke Vleermuisopvangdag vond plaats in Utrecht. De Zoogdierwerkgroep Utrecht organiseerde deze dag, die in het teken stond van – de naam zegt het al – opvang van zieke en verzwakte wilde vleermuizen. Deelnemers wisselden enthousiast informatie en contactgegevens uit, terwijl zij door sprekers werden getraakteerd op lezingen over ethiek, omgang met Rabiës, onderzoek naar zoönosen en natuurlijk succeservaringen in de opvang.

Bosrandbeheer voor de hazelmuis is puzzelen

De hazelmuis leeft in Zuid-Limburg, met haar prachtige bosranden met bramen, struiken en bes- en vrucht-dragende bomen. Om deze bosranden in stand te houden is beheer op maat nodig, in ruimte en tijd. Het is belangrijk dat de hazelmuizen hierbij niet in het gedrang komen. Om beheer nog beter te kunnen afstemmen op de hazelmuis wordt de komende twee winters onderzoek gedaan naar winternesten van hazelmuizen. Hiervoor worden de dieren, net voor de winterslaap, gevangen en van een zender voorzien. Doel is om scherp te krijgen op welke plaatsen hazelmuizen overwinteren, opdat potentiële winternestlocaties in kaart worden gebracht en bosranden voortaan 'hazelmuisvriendelijk' kunnen worden beheerd.

Enkele opdrachtgevers:

Bescherming

De Zoogdierverseniging mengt zich, gevraagd en ongevraagd, in maatschappelijke discussies. Bijvoorbeeld over de bever, de wolf en vleermuizen in de urbane omgeving. Onze zienswijze is altijd gebaseerd

op (eigen) onderzoek. Zo geven we zoogdiersoorten die in de verdrukking dreigen te komen een gefundeerde stem.

Drie voorbeelden:

Stroomversnelling

De vereniging ondersteunt het klimaatneutraal maken van onze woningvoorraad. Tegelijkertijd wil de Zoogdierverseniging voorkomen dat vleermuizen de dupe worden van grootschalige renovaties. Samen met de voorzitter van Stroomversnelling is een gesprek gevoerd met de Directeur Generaal Natuur van LNV waarin concrete voorstellen zijn gedaan voor praktische bescherming.

Dit jaar is gestart met de monitoring van bijna alle uitgevoerde projecten. Deze monitoring is kritisch gevolgd en becommentarieerd. Ook hebben we sterk aangedrongen op een serieuze invulling van het lerend karakter van de onderliggende gedragscode.

Beschermingsstandpunten

Op social media komen discussies aangaande de bescherming van onze inheemse zoogdierpopulaties soms snel en heftig op. De Zoogdierverseniging wil zich goed voorbereid, herkenbaar en consistent in dergelijke discussies kunnen mengen. Met dat doel hebben bestuur, bureau en werkgroepen gezamenlijk de algemene uitgangspunten van de vereniging beschreven. Deze zijn door een viertal werkgroepen getoetst en aangescherpt. In 2019 wordt dit basisdocument aan alle leden voorgelegd, waarna de ALV het kan vaststellen.

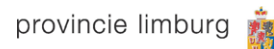

Afrikaanse Varkenspest

In samenwerking met het Dutch Wildlife Health Centre is op 13 juni 2018 een kennisbijeenkomst georganiseerd over de Afrikaanse varkenspest op de faculteit Diergeneeskunde in Utrecht. Op deze bijeenkomst waren vertegenwoordigers uit de jachtwereld, de varkenshouderij, beleid (provincies en ministerie), onderzoek en het terreinbeheer aanwezig. De aanwezigen zijn bijgepraat over de laatste ontwikkelingen rond Afrikaanse varkenspest. De timing was pikant, want enkele weken later werd de ziekte vastgesteld in Wallonië. Inmiddels is ook een standpunt opgesteld over Afrikaanse varkenspest.

Enkele opdrachtgevers:

Beïnvloeding en creëren draagvlak

Maatschappelijk draagvlak voor de bescherming van de natuur is niet vanzelfsprekend. Natuurorganisaties, waaronder de Zoogdiervereniging, moeten zich dan ook continue inzetten om het belang van een gezonde natuur onder de aandacht te brengen. Dit doen we niet alleen door

het gesprek aan te gaan met besluitvormende partijen, maar ook door de allerkleinsten te vertellen over die prachtige zoogdieren op publieksactiviteiten. Ook zochten we in 2018 geregeld de pers op.

Drie voorbeelden:

Nacht van de vleermuis

In 2018 vond de 22ste Bat Night plaats, een initiatief van Eurobats. In het laatste weekend van augustus wordt in vele Europese landen aandacht besteed aan vleermuizen. Ook in Nederland worden elk jaar vleermuisactiviteiten voor jong en oud, verspreid over het land, georganiseerd. In 2018 telde de Nederlandse editie 'Nacht van de Vleermuis' maar liefst 82 verschillende excursies!

Nieuwe bestrijdingsstrategie muskusratten?

Muskusratten worden in Nederland bestreden in het kader van de veiligheid van onze waterkeringen. Als bijvangst sterven hierbij jaarlijks veel andere dieren. In 2018 is onderzocht of de huidige strategie van vlakdekkend, jaarrond bestrijden voortgezet moet worden of dat deze beter vervangen kan worden door een andere strategie, zoals 'volledige verwijdering'. De onderzoekers concluderen dat volledige verwijdering praktisch uitvoerbaar is. Dit leidt niet alleen tot meer veiligheid en lagere kosten, maar ook tot minder sterfte, en lijkt daarmee de beste strategie te zijn.

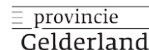

Wolf terug in Nederland

Sinds de zomer van 2018 zijn er weer wolven territoriaal in Nederland! Voor ons reden voor een feestje, maar dit wordt niet door iedereen zo ervaren. Daarom zijn we met onze partners binnen Wolven in Nederland druk geweest met het creëren van draagvlak voor deze toppredator. In 2018 zijn er meer dan 90 persmomenten geweest voor radio en tv, 15 berichten gepubliceerd op NatureToday, zo'n 60 lezingen gegeven en nog veel meer. We hebben veel bereikt, maar ook nog veel werk te doen. Duidelijk is in ieder geval dat we in een interessante tijd leven!

Enkele opdrachtgevers:

Innovatie en methodiek ontwikkeling

Nieuwe technologische ontwikkelingen bieden kansen. Ze maken nieuwe vormen van monitoring mogelijk, methoden die betrouwbaarder zijn en kosteneffectief.

Zo maakte de Zoogdiervereniging in 2018 gebruik van e-DNA-onderzoek waarbij soorten worden aangetoond via DNA sporen in het milieu.

Drie voorbeelden:

Dassen en maïs

In opdracht van BIJ12 Unit Faunazaken (Faunafonds) heeft de Zoogdiervereniging in samenwerking met Van Bommel Faunawerk en Wageningen Plant Research (WPR) onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om vraatschade van dassen aan maïs te beperken. De uitkomst van dit onderzoek was dat dassen een voorkeur aan de dag leggen voor 'vroegbloeiende' maïsrassen. Op percelen waar verschillende rassen waren gezaaid die verschilden in bloeitijdstip werden consequent de vroegst bloeiende rassen het meest gegeten. Het eindrapport biedt handvatten voor een grotere praktijkproef.

Bevers en bagger

Door baggerwerkzaamheden kunnen burchten en hollen van de beschermde bever instorten of kan de rust verstoord worden. In de rivier de Nieuwe Wetering bij Nijmegen vindt een proef plaats waar op een nieuwe manier gebaggerd wordt om de beverburchten en de bever beter te kunnen beschermen. Door het baggeren niet vanaf de kant uit te voeren, maar vanaf een boot die het slib opzuigt met een grote stofzuigerarm kan dichter op het hol van de bever gebaggerd worden en vindt er minder verstoring plaats op van de bever.

eDNA toont afname noordse woelmuis in Friesland

In 2018 is gerapporteerd over de verspreiding van de Noordse woelmuis in Fryslân. Dit onderzoek is uitgevoerd door in van oudsher bekende leefgebieden op een groot aantal meetpunten keutels van woelmuizen te verzamelen. Via de 'environmental DNA' (eDNA)-methodiek zijn die keutels op soort gebracht. Met deze methode blijkt het mogelijk om de gehele verspreiding van de Noordse woelmuis in Fryslân in één najaar geheel in beeld te brengen. Met behulp van inloopvallen was dit erg lastig geweest. Helaas is in het onderzoek vastgesteld dat de Noordse woelmuis in Fryslân de laatste jaren sterk is afgenomen.

Enkele opdrachtgevers:

De werkgroepen

Onze vereniging bestaat uit ruim 1500 leden. Veel leden zijn actief binnen één of meer van onze twaalf werkgroepen. Werkgroepen waarbinnen vrijwilligers samenwerken aan een gezamenlijk doel. Zij vormen een bron van kennis, innovatie en inspiratie. In 2018 hebben de werkgroepen heel veel activiteiten ontplooid.

Calutra

CaLutra heeft veel betrokken vrijwilligers. Er is contact met vele 'stakeholders', bijvoorbeeld met juristen en het ministerie LNV over de otter als doelsoort in Natura2000 gebieden. Verder schrijft CaLutra mee aan artikelen in o.a. Zoogdier, is betrokken bij overleggen over actuele zaken zoals bevermanagement en sluit aan bij het jaarlijkse landelijke otteroverleg. Op 31 maart vond de jaarlijkse CaLutra kennisdag voor otter- en bevervrijwilligers plaats. Dit jaar waren we te gast bij It Fryske Gea, in het prachtige Nationaal Park De Alde Feanen. Het was een leerzame dag, waarbij veel kennis en ervaringen zijn gedeeld met elkaar.

> [Lees hier meer over de activiteiten van Calutra.](#)

KNNV Delfland

In 2018 heeft de werkgroep stagiaires begeleid bij een muizenmonitoringsonderzoek. De leden hebben ook veel losse zoogdierwaarnemingen doorgegeven. Verder hebben wij veel vragen van bewoners beantwoord. Het jaarthema voor 2018 was 'Bescherm de natuur in je eigen omgeving'. De werkgroep heeft hierbij speciale aandacht geschonken aan de egel, met o.a. een tentoonstelling Egels. Verder is een studiegroep Zoogdieren gestart en worden braakballen van de Zoogdiervereniging geploten.

> [Lees hier meer over de activiteiten van KNNV Delfland.](#)

Noord-Hollandse Zoogdier Studiegroep (NOZOS)

In 2018 heeft de werkgroep verschillende activiteiten georganiseerd, zoals de wintertellingen in verschillende objecten. Ook is in de zomer een simultaantelling van vleermuizen uitgevoerd in het Heilooër Bos en de Alkmaarder Hout. Verder zijn externe contacten gelegd en uitgebreid, bijvoorbeeld door bij ANIMO Alkmaar te zorgen voor bewustwording van het feit dat vleermuizen beschermd zijn bij gemeente en projectontwikkelaars.

> [Lees hier meer over de activiteiten van de Noord-Hollandse Zoogdier Studiegroep.](#)

Veldwerkgroep

In 2018 heeft de veldwerkgroep een groot deel van de muizen vallen (980 van de 1553 Longworth vallen) gecontroleerd op schade en waar nodig gerepareerd. Ook zijn er twee batloggers (type M) aangeschaft en zijn er vier Mostela/marterboxen bijgemaakt. Daarnaast zijn er vier mollen vallen gebouwd naar Zuid-Afrikaans ontwerp, speciaal om in zuidoost Europa onderzoek te doen naar Spalax-soorten.

In 2018 zijn drie kampen georganiseerd. Het voorjaarskamp werd georganiseerd nabij Ommen, bijzondere vermelding hier was de vondst van een ruige dwergvleermuis die hier in een kast verbleef. Het zomerkamp ging dit jaar naar de Donau delta in Roemenië en het najaarskamp stond in het teken van vleermuizen vangen.

> [Lees hier meer over de activiteiten van de Veldwerkgroep.](#)

Vleermuiswerkgroep Noord-Holland

Er zijn drie excursies geweest in 2018: bij PWN in Bergen, in Spaarnwoude en Aartswoud. Hierbij was de excursie in de duinen, zoals altijd, één van de drukste en één van mooiste, omdat we in het mooie, en voor andere het publiek in de nacht ontoegankelijke duingebied van PWN zijn.

Uiteraard hebben we weer geholpen met de landelijke meervleermuis telling. Er zijn in Noord-Holland in 2018 1262 uitvliegende meervleermuizen geteld. Zeker geen record, maar de kolonies in Avenhorn, Obdam en Wervershoof zijn helaas niet gevonden.

Verschillende leden hebben op eigen initiatief een excursie gegeven bij de Nacht van de Vleermuis. Deze landelijke activiteit loopt nog altijd erg goed in Noord Holland. Ook zijn er weer verschillende kerkzolders geteld.

> [Lees hier meer over de activiteiten van Vleermuiswerkgroep Noord-Holland.](#)

Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN)

De VLEN heeft in 2018 weer de gebruikelijke activiteiten gehouden. Zo was de Nacht van de Vleermuis wederom een groot succes, met in totaal 82 excursies in het hele land. Verder trok de jaarlijkse VLEN-dag 170 bezoekers, die een gevarieerd programma van lezingen voorgeschoteld kregen.

Een belangrijk onderwerp in de bescherming van vleermuizen is de na-isolatie van gebouwen volgens de gedragscode NOM, die nodig is om het gebruik van fossiele brandstoffen te verminderen. Dit kan echter zeer schadelijk zijn voor vleermuizen. De Stichting SEVON is bezig met een beroepszaak tegen de gedragscode NOM. De VLEN heeft een oproep de abonnees van de nieuwsbrief oproepen om bij te dragen in de kosten van de beroepszaak die de stichting SEVON tegen de gedragscode NOM voert. Dat leverde circa €1500 extra fondsen op.

> [Lees hier meer over de activiteiten van Vleermuiswerkgroep Nederland.](#)

Zoogdierwerkgroep Utrecht (ZOUT)

Door het verkrijgen van een subsidie zijn acht wild-camera's aangeschaft. Deze worden gebruikt om andere werkgroepen in Utrecht te ondersteunen en om eigen projecten mee op te zetten. Verder is ZOUT betrokken bij de maandelijkse uilenballenpluisavond van Natuurmonumenten en Utrecht Natuurlijk en heeft ZOUT diverse activiteiten georganiseerd, zoals een vleermuislezing voor dierenambulance medewerkers en andere geïnteresseerden, een bevertelling in de Blauwe Kamer, een lezing over kleine marterachtigen en de eerste nationale Vleermuisopvangdag. Ook zijn diverse vleermuisexcursies georganiseerd.

> [Lees hier meer over de activiteiten van ZOUT.](#)

Werkgroep Zeezoogdieren

De werkgroep heeft een succesvol jaar gehad. Het tweede weekeinde van februari waren de Zeezoogdierdagen, waarbij 300 mensen naar Groningen afreisden. Er zijn diverse overleggen geweest, ook met het bestuur van de Zoogdiervereniging. In de tweede helft van 2018 zijn veel nieuwe vrijwilligers bij de werkgroep gekomen, waarvan een groot deel ook meehelpt met de voorbereidingen voor de Zeezoogdierdagen 2019. Deze groep vrijwilligers maakt het mogelijk dat de werkgroep meer aan activiteiten kan deelnemen en zich actiever profileert in media en bij bijeenkomsten. De mailinglist van de werkgroep is gestegen tot meer dan 600 personen. [Facebook.com/zeezoogdieren](https://www.facebook.com/zeezoogdieren).

> [Lees hier meer over de activiteiten van Werkgroep Zeezoogdieren.](#)

Zoogdierwerkgroep Zeeland

De belangrijkste activiteit van onze werkgroep is het jaarlijks herfstkamp, dat deze keer gehouden werd in West Zeeuws-Vlaanderen. In samenwerking met de Stichting Het Zeeuwse landschap werden tal van dijken plus enkele kreek- en moerasgebieden onderzocht met inloopvallen op kleine zoogdieren en met de batdetector op de aanwezigheid van vleermuizen. Ook de tellingen van de vleermuiswinterverblijven werd uitgevoerd.

> [Lees hier meer over de activiteiten van Zoogdierwerkgroep Zeeland.](#)

Werkgroep Boomarter Nederland

Het is dit jaar een bijzonder jaar. De WBN bestaat 25 jaar! Het vieren van zo'n 25 jarig bestaan doen we sober en gepast. Waar we wel op terug zullen kijken is naar de betrokkenheid van een ieder die de boomarter een warm hart toedraagt. Een aantal leden van het eerste uur zijn nog steeds heel nauw betrokken bij de WBN en dat is natuurlijk hartstikke bijzonder. We zijn nog drukdoende bezig met het samenstellen en redigeren van een nieuw uit te brengen Marter Passen (lijfblad van de WBN).

> [Lees hier meer over de activiteiten van Werkgroep Boomarter Nederland.](#)

Vleermuiswerkgroep Groningen

Er is afgelopen jaar helaas weer erg veel tijd besteed aan overleg en/of procedures om negatieve invloeden en ontwikkelingen voor vleermuizen binnen de perken te houden.

> [Lees hier meer over de activiteiten van Vleermuiswerkgroep Groningen.](#)

Werkgroep Kleine Marterachtigen

Voor de werkgroep was 2018 het jaar van de wederopbouw: er is een nieuw bestuur gevormd, er zijn nieuwe doelen gesteld, er is nieuwe kennis ingewonnen en er zijn nieuwe contacten gemaakt. Wij hebben een nieuwe website opgezet en wij zijn met een nieuw logo verder gegaan. Met de aanschaf van nieuw materiaal hebben wij ons arsenaal versterkt. We hebben nu ook nieuwe actieve leden die de werkgroep ondersteunen. De werkgroep heeft diverse activiteiten ontplooid, zoals het ondersteunen van een lesmodule kleine marters bij Helicon in Helmond, het ondersteunen bij het ontwikkelen van de Beheerwijzer Landschappelijke Maatregelen en het te woord staan van de journalisten van het programma BuitenGewoon van Omroep Gelderland.

> [Lees hier meer over de activiteiten van Werkgroep Kleine Marterachtigen.](#)

Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland

De zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland werd opgericht in 1986, en bestaat inmiddels ruim tien jaar als stichting. Via een maillijst zijn circa 150 mensen actief betrokken bij de activiteiten. De belangrijkste projecten in 2018 hadden betrekking op vleermuizen onderzoek in de omgeving van de Zuidplaspolder en Rotterdam en enkele landgoederen in het grensgebied van Utrecht. Ook zijn andere activiteiten georganiseerd zoals de monitoring van rosse vleermuizen in het Heiloërbos, de wintertelling van vleermuizen, het analyseren van braakballen, onderzoek met cameravallen en het geven van diverse excursies, presentaties en lezingen.

Verder zijn er bijzondere waarnemingen gedaan aan nieuwe kraamkolonies rosse vleermuizen in Zoetermeer en Woerden. In het kader van het 5000-soorten project van het Nationale Park Hollands Duin werden van vier locaties maar liefst 4000 prooidieren geplozen en werd onder meer de waterspitsmuis vastgesteld.

> [Lees hier meer over de activiteiten van Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland.](#)

Organisatie

Het aantal leden is helaas ook dit jaar weer licht gedaald. Gelukkig is het aantal abonnementen op Zoogdier veel sterker gestegen. Daarmee is het aantal lidmaatschappen en abonnementen samen gestegen tot ruim 2000.

Kamiel Spoelstra is als vijfde lid tot het bestuur toegetreden. De doelstelling om het bestuur tot zeven mensen uit te breiden is nog niet gerealiseerd. Er zijn wel verschillende gesprekken gevoerd. Tijdens de ALV is het nieuwe Huishoudelijk Reglement aangenomen. Grootste wijziging is een betere beschrijving van de rechten en plichten van de werkgroepen.

In 2018 is het bureau verder versterkt. Bij het land- en zeezoogdierenteam zijn Ellen van Norren, Elze Polman en Wesley Overman in dienst getreden. Erik Korsten en Marjolein van Adrichem zijn toegetreden tot het vleermuisteam. Ruth Daalderop is onze nieuwe secretaresse. Carli van Mil, Neeltje Huizenga en Sander Bouwens hebben het bureau verlaten.

Op 31 december 2018 werkten er 18 personen (12,3 FTE) betaald voor de vereniging.

Financiën

De omzet van de Zoogdiervereniging, inclusief het bureau was € 1.545.758,-. Het jaar is voor zowel vereniging als bureau afgesloten met een positief resultaat.

Het financieel overzicht 2018 is als apart document op zoogdiervereniging.nl/ANBI beschikbaar.

Fotoverantwoording:

- p.1 Wild Zwijn - Glenn Lelieveld
- p.2 Schade dassen in mais - Maurice la Haye
- p.2 Das - Aaldrik Pot
- p.2 Wolf - Mark Zekhuis
- p.4 Excursie Calutra - Gerrie Rambags
- p.4 Vleermuis in opvang - Erik Korsten
- p.4 Hazelmuis met zender - Wesley Overman
- p.5 Stroomversnelling - Erik Korsten
- p.5 Wezel - Wim Smeets
- p.5 Wild Zwijn - Maaïke Plomp
- p.6 Vleermuisexcursie - Bernadette van Noort

- p.6 Muskusrat - Bart Meijer
- p.6 Wolf - Aaldrik Pot
- p.7 Dassenschade aan mais - Ton Popelier
- p.7 Stofzuigerarm baggeren bij bevers - Vilmar Dijkstra
- p.7 Keutelhoopje noordse woelmuis - Dick Bekker
- p.8 Bultrug - Wesley Overman
- p.9 Boomarter - Jelmer Reyntjes

Vormgeving: > Akker Ontwerp

Redactie: Glenn Lelieveld, Jeike van de Poel

Fotoredactie: Wesley Overman